

תורת המשפט

99-072-07

קיץ תשס"ז מועד א'

ד"ר חיים שפירא

הוראות:

- א. המבחן בחומר סגור
- ב. משך המבחן: שעותיים
- ג. הגבילו את תשובותיכם לפי המצוין בשאלות.
- ד. השאלות מתייחסות לפסק הדין בפרשת פלוני ג' פלונית, שתמציתו מובאת להלן. בתשובותיכם אתם רשאים, ואף צריכים, להתייחס לפסק הדין כולו.
- ה. בהצלחה!

העובדות: למערער ואשתו, הנשואים שנים רבות, לא נולדו ילדים, ולא הועילו כל הטיפולים הרפואיים שעברו. במאמציו להביא ילד חוזר המערער אחר נערה בבת 15, בת למשפחה שכנה, שנענתה לו וקיימה איתו יחסי מין, שכתוצאה מהם הרתה. לאחר הולדת הילד חתמה הנערה על כתב הסכמה לאימוץ. היא הוסיפה כי היא מתנגדת למסירת הילד למערער ולאשתו. המערער מצידו פנה לבית המשפט המחוזי בתביעה למסור את הילד לידיה. הוא הוסיף וטען כי בהעדר הסכמתו אין כל עילה חוקית למסירת הילד לאימוץ. לאחר שבית המשפט המחוזי דחה את תביעתו ערער לבית המשפט העליון. כל חמשת השופטים הסכימו שיש לדחות את ערעורו של האב, ויש להכריז על הילד ככר-אימוץ. עם זאת, לא הייתה ביניהם הסכמה באשר לנימוקים.

השופטים דורגר, בכ וזמיר ביססו את החלטתם על חוות דעת של פסיכולוג מומחה, וקבעו שאפשר לעגן את הכרזתו של הילד ככר-אימוץ בעילה של "אי מסוגלות הורית" הקבועה בחוק האימוץ. **השופט שלמה לויץ** הציע שני נימוקים אחרים. האחד על יסוד "חסר סמוי": "מתוך עיון בתכלית החוק יש להסיק כי אין להחיל את הלשון הכללית על המקרה המיוחד". השני על יסוד "כללי פרשנות מרחיבה": "חוקים לא חוקקו בחלל ריק. הם מהווים חלק משיטה אינטגרטיבית הכוללת עקרונות יסוד. חזקה עליהם שהם חוקקו בגדר עקרונות אלה ונועדו להגשימם. חזקה עליהם שהם פועלים כדי להגשים צדק ושוויון ושיישומם ימנע תוצאות שאינן מתיישבות עם תקנת הצבור. אחד מכללי תקנת הצבור הוא שלא יצא החוטא נשכר".

השופט חשין סבר שלא הוכחה "אי מסוגלות הורית", וכן דחה את ההליכה בדרך הפרשנות. "אני מתקשה ללכת בדרך הפרשנות, כי הדרך לאמתם של דברים אינה כלל דרך של פרשנות. פרשנות של טקסט המונח לפנינו היא ביאור והסבר של אותו טקסט, רעיון ותכלית... אני מתקשה להבין כיצד פירושו של חוק יביאנו לתוצאה הפוכה מזו שהחוק מורה עליו". השופט חשין העמיד את זכותו הטבעית של הורה

לגדל את ילדו לעומת העיקרון המוסרי "הרצחת וגם ירשת?". הוא העדיף את העיקרון המוסרי וקבע שעיקרון זה הוא "נורמה משפטית מחייבת במשפט הארץ".

ענו על השאלות הבאות:

1. אפשר לראות בנימוקיהם של השופטים השונים השתקפות של תפיסות שונות בתורת המשפט. נתחו את נימוקיהם של השופטים ותארו את התפיסות השונות המשתקפות בהן. (50 נק' - עד שני עמודים וחצי)
2. השופטים חלוקים ביניהם גם בשאלות עקרוניות של תורת הפרשנות. נתחו את הגישות הפרשניות, המשתקפות בעמדות השופטים. (25 נק' - עד עמוד וחצי)
3. השופט חשין מסיים את פסק דינו בדברים הבאים: "ההכרעה [הזאת] היא הכרעה יחידה ומיוחדת, ממש "הכרעה מלכותית". והנה בהיות ההכרעה הכרעה מלכותית יחול עליה משפט המלך, שאין לומדים ממנו למשפט אחד העם ואין לומדים ממשפט אחד העם למשפט המלך... אם כך נראה את הלכתנו – וכך ראוי לראותה – לא נחשוש לעתיד". הסבירו את דבריו אלה של השופט חשין, מהו החשש שאתו הוא מתמודד ומהו פתרונו? (10 נק' - עד עמוד)
4. בפרשת Riggs v. Palmer נקבע שנכד שרצח את סבו לא יוכל לרשת אותו, אף על פי שכך ציווה הסב בצוואתו (והחוק באותה עת לא מנע זאת ממנו). הסבר את הפסיקה לפי העמדות השונות שבפסק דין פלוני נגד פלונית. (15 נק' - עד עמוד)